

116/1 GJELAVASSDRAGET

FYLKE: Møre & Romsdal
Kommune: Aure og Hemne

Nedbørfelt: 41 km²
Toppunkt: 767 moh.
Utløpspunkt: 0 moh.
Marin grense: ca 140 moh.
Kraftpotensial: -
SP-kategori: -
Økonomiklasse: -
Naturgeogr. region: 39a, 40a

Gjelavassdraget ligger i kyststrøkene på Nordmøre. Det har sitt utløp i Årvågfjorden ca 11 km nordøst for Aure sentrum.

Klimaet i vassdraget er kjølig oseanisk med humide forhold. Normal årsnedbør ligger på 1500-2000 mm.

Landskapsmessig kan vassdraget deles i fire deler: Et sørlig fjellområde med høyde rundt 500 moh. som er trebart og preget av runde former, åser og hauger med myrpartier innimellom; et østlig furuskogsområde 2-300 moh. med flere vann; de nedre deler i nord, som er et flatt myr- og skogsterreng som smalner av nedover mot fjorden; og sentralt i nedbørfeltet Klakkan, som er et parti med to tvillingtopper på over 700 moh. som danner et markert skille mellom de nordlige og sørlige delene.

Berggrunnen består hovedsakelig av gneis.

Nedre deler av vassdraget er preget av bosetting og jordbruk, og det er dyrket mark på områdene inntil elva og utløpet. Lenger opp er det gråor som dominerer kantskogen langs elva. Kantskogene er beitepåvirket. I de østvendte dalsidene vokser det til dels frodige bjørkeskoger. Vegetasjonen varierer ellers fra furu- og bjørkeskog med myrområder i lavereliggende strøk og i dalene, til heier på snaufjellet.

Riksvei 680 krysser elva like ved utløpet. Fra Gjela er det vei opp til Gjelasætra. Fra nabodalføret i øst er det bilvei opp til nordøstlige områder i nedbørfeltet, og videre innover til områdene sør for Storklakken. Litt nord for Bakksetra ligger et stort (i utstrekning) sand- og grustak.

Naturfaglige verdier

Vassdraget er variert og inneholder de fleste naturtyper som er vanlig i regionen. Typeverdien er derfor stor.

Regionen er fra før mangelfullt dekt i verneplanene. Typeverdien i Gjelavassdraget dekkes derfor ikke av andre vernede vassdrag.

Botanikk

Vegetasjonen i Gjelavassdraget har middels til stor produktivitet/frodighet og diversitet, og den regionale representativiteten er middels. Innen vassdraget er det opprinnelig ingen sjeldne vegetasjonstyper vurdert i regional sammenheng, men visse vegetasjonstyper er i dag truet, bl.a. forskjellige myrtyper og kantvegetasjon langs elva. I dalbunnen i Gjeladalen ligger Gjelamyra - et variert myrområde med bl.a. innslag av høymyr som fremdeles er intakt. Gjelamyra er foreslått som naturreservat.

Stor verneverdi ***

Landfauna

Vassdraget har et variert tilbud av fuglebiotoper, bl.a. også flere avgrensede våtmarkslokaliteter. Artsutvalget er rikt og viser et tverrsnitt av regionen fra fjord til snaufjell, uten de helt sjeldne artene. Våtmarkene høyner verdien av vassdraget. Inngrepene har, med unntak av beiteanlegget i øvre del, trolig liten virkning på fuglefaunaen.

Vassdraget huser mindre, faste stammer av hjort, rådyr og elg. Alle arter bruker området hovedsakelig sommer og høst. Hare, rev, mink og mår finnes også i mindre, faste bestander hele året. Oter er registrert som streifdyr.

Stor verneverdi ***

Vannfauna

Gjelavassdraget er svært variert mht. ferskvannsbiotoper, med stort artsmangfold og høy produktivitet. En del sjeldne eller uvanlige arter, ikke minst i tilknytning til myrvannsføremstene, øker vassdragets verdi. Vannfaunaen er representativ for regionen.

Smålaks går ikke lenger enn ca hundre meter opp i elva som for øvrig har lite fisk. Ordsvatnet og Ytre Ørtjørna har både ørret og røye, mens de andre vannene kun har ørret. Røya er sannsynligvis utsatt.

Stor verneverdi ***

Kulturminneverdier

Gjela var bosatt i middelalderen, muligens også i jernalderen. Området er godt egnet til å belyse bruken av kystnære utmarksområder i disse periodene.

Skogen og fossekrafta har hatt stor betydning for gården Gjela. På 1600-tallet hadde saga kongelig løyve. Gjela var en periode embetsmannsgård med industri og handel som hovednæringsvei. Her står nå to sager og et gårdskraftverk. Gården har tre tun på rekke, tunet nærmest elva har den mest helhetlige gamle bebyggelsen. En vil kunne finne spor etter de mange husmannsplassene som lå under gården. Her er dessuten eksempler på typisk småbrukbebyggelse fra mellomkrigstida. I området er det en rekke seteranlegg, mange med gamle seterhus. Gjelasetra med et stort antall hus ligger i et opplevelsesrikt landskap med nær visuell kontakt til elv og foss. I området ved de gamle setrene Ulfsnessetra og Vestsesetra finner en en virkningsfull kontrast mellom de gamle setervollene og 1980-årenes ”maskinseterdrift”.

Kulturminnene er forholdsvis varierte. Spesielt for området er de rike tradisjonene knyttet til utnytting av vannkrafta i Gjelavassdraget. Miljøet med de vassdrevne anleggene og Gjelagården, med fossen som viktig element, har store opplevelsesverdier og kunnskapsverdi av lokal og til dels regional betydning.

Stor verneverdi ***

Friluftstinteresser

Gjelavassdraget representerer varierte natur- og kulturlandskapselementer med store opplevelseskvaliteter. Her er flere delområder som skiller seg ut med egne kvaliteter. Deler av vassdraget er imidlertid sterkt skjemet av inngrep. Tilgjengeligheten er meget god, og vassdraget egnert seg godt til de fleste typer friluftstinteresser. Brukerne er først og fremst folk bosatt i bygdene rundt. Nedbørfeltet grenser imidlertid opp til et fjellområde som er svært viktig for generell utfart for kommunen og nabokommunen.

Stor verdi ***

Landbruksinteresser

De få brukene som finnes innen nedbørfeltet ligger ved Årvågfjorden. Klakkane fellesbeite har 1000 da dyrket jord og 80 kyr på beite. Gjelasetra er i bruk for geit. Utmarka blir brukt til beite for sau og ungdyr. Dyrkingsreservene utgjør ca 630 da.

Totalt skogareal i nedbørfeltet er om lag 7000 da. Av dette er om lag 2300 da høgbonitets mark, og skogreisingsarealet utgjør 1300 da. Skogbruket er ikke særlig aktivt i området, men det er gode muligheter for økt aktivitet.

Stor verdi ***